

Kostendekkendheid

<u>Directe kosten</u>		
Totaal van de gemeentelijke lasten	€ 571.593	
Totaal van de gemeentelijke baten; niet zijnde heffingen	€ -	
Netto directe kosten taakveld		€ 571.593
<u>Indirecte kosten</u>		
BTW	€ -	
Overhead en rente	€ 269.341	
Netto indirecte kosten taakveld		€ 269.341
Totale lasten product 'Omgevingsvergunningen'		€ 840.934
<u>Totale heffingen</u>		
Heffingen	€ 470.669	
Totale heffingen product 'Omgevingsvergunningen'		€ 470.669
Dekkingspercentage		56%

Lokale lastendruk

De lokale lastendruk 2018 kan niet eerder vastgesteld worden dan na vaststelling van de tarieven in december 2017. Bij het vaststellen van de tarieven zal rekening worden gehouden met de eerder genoemde uitgangspunten uit het coalitieakkoord en de aangekondigde maatregelen.

De "Atlas van de lokale lasten 2017" (COELO) geeft voor onze gemeente de volgende rangnummers (lager rangnummer geeft aan een lager tarief):

- Woonlasten meerpersoonshuishouden eigenaar-bewoner rangnummer 92 (2016 nr. 85)

Beleidsindicatoren

De beleidsindicatoren die betrekking hebben op woonlasten en gemiddelde WOZ waarde zijn opgenomen in programma 8.

Kwijtscheldingsbeleid

Voor de onroerendezaakbelastingen en de heffingen voor riool- en afvalstoffenheffing, zoals die elk jaar gecombineerd worden opgelegd, kan kwijtschelding worden verkregen. Bij kwijtschelding vindt een vermogenstoets en een inkomenstoets plaats. De gemeente moet hiervoor een norm vaststellen. Deze norm wordt gerelateerd aan de bijstandsnorm. In onze gemeente is de kwijtscheldingsnorm gelijk aan de bijstandsnorm (100%).

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Het weerstandsvermogen bestaat uit de relatie tussen de weerstandscapaciteit, zijnde de middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie. Een juist oordeel over de toereikendheid van de weerstandscapaciteit kan alleen maar worden gegeven als er een juist en volledig beeld bestaat van de risico's, de kans hierop en de eventuele financiële gevolgen. Daartoe wordt jaarlijks een risicoprofiel opgesteld.

Kaderstellende documenten

Beleidskader reserves en voorzieningen.

Beleidskader vaststelling bedrag post onvoorzien.

Inventarisatie van de risico's en het weerstandscapaciteit

Risicoprofiel:

In onderstaande tabel benoemen we de risico's en schatten daarbij de factoren "kans" (dat het risico zich voordoet) en "invloed" (de impact als het risico zich voordoet) in. De top tien van risico's , gesorteerd naar invloed op de weerstandscapaciteit, geeft het volgende beeld.

Risico	Kans	maximaal financieel gevolg	Totaal risico	invloed
Uitgaven Decentralisatie Jeugd en WMO overschrijden de geraamde bedragen	40%	€ 1.200.000	€ 480.000	11%
Meerjarige afname WSW-medewerkers verloopt trager dan verwacht	60%	€ 385.000	€ 231.000	5%
Financiële consequenties herstructurering Caparis NV	15%	€ 864.570	€ 129.686	3%
Tegenvallende resultaten grondexploitaties.	25%	€ 500.000	€ 125.000	3%
Borgstellingen.	1%	€ 28.240.000	€ 282.400	7%
Invoering Europese richtlijn Energieprestatie Gebouwen (EPBD, zie ook P-Brief 2017)	90%	€ 432.000	€ 388.800	9%
Financiële tegenvallers grote projecten	10%	€ 20.000.000	€ 2.000.000	47%
Faillissement of opheffing verbonden partijen.	10%	€ 500.000	€ 50.000	1%
Bezuinigingen vanuit het Rijk, open einde financiering en steeds toenemende decentralisatie.	25%	€ 750.000	€ 187.500	4%
Er is een risico dat de uitkering uit het gemeentefonds in een volgende circulaire wordt verlaagd.	70%	€ 600.000	€ 420.000	10%

De genoemde maximale financiële gevolgen zijn relatief. Een risico met een groot maximaal financieel gevolg kan op basis van de "kans" en "invloed" een relatief beperkte invloed op het aan te houden minimale weerstandscapaciteit hebben. Omgekeerd kan een klein maximaal financieel gevolg een grote invloed hebben.

Beheersing van de hiervoor genoemde risico's:

Financiële consequenties die voortvloeien uit het actueel worden van bovengenoemde risico's worden opgenomen in de jaarstukken (verantwoording) en komen via het resultaat ten laste van de algemene reserve. Zoals hierna aangegeven is het niveau van de algemene reserve voldoende.

Bepalen weerstandscapaciteit:

De benodigde weerstandscapaciteit is berekend op € 4,2 miljoen. De weerstandscapaciteit is € 12,1 miljoen. Dit betekent dat wij in staat zijn om met de huidige weerstandscapaciteit ook grotere risico's het hoofd te kunnen bieden.

In onderstaande tabel wordt de (incidentele) weerstandscapaciteit weergegeven. De bedragen zijn geactualiseerd tot het moment van opstellen van de begroting.

incidenteel weerstandsvermogen (bedragen x € 1.000)			
algemene reserve 1 januari 2018:			
algemene reserve deel buffer		7.500	
algemene reserve deel investeringen		1.782	
algemene reserve vrij deel		2.803	
totaal algemene reserve			12.085
totaal bestemmingsreserves			9.849
totale incidentele weerstandscapaciteit 1 januari 2018			21.934

In onderstaande tabel wordt het verloopoverzicht van de algemene reserve vermeld.

algemene reserve (bedragen x € 1.000)	
	saldo
saldo verantwoording 2016	13.360
mutaties in 2017:	
resultaat 2016	1.275
resultaatbestemmingen 2016	151-
veldverlichting Wispolia	22-
project kansen Beetsterzwaag	95-
dekking neg resultaat begroting 2017	2.282-
saldo na genomen raadsbesluiten	12.085

Naast de incidentele weerstandscapaciteit is er ook een structurele weerstandscapaciteit in de begroting opgenomen namelijk de post onvoorzien (€ 37.500).

Het beleid betreffende de weerstandscapaciteit en de risico's

Jaarlijks worden de risico's geïnventariseerd. Daarnaast berekenen we het beschikbare weerstandsvermogen. Het weerstandsvermogen moet minimaal de berekende risico's kunnen dekken.

Geprognosticeerde balansen en kengetallen

BALANS MEERJAREN-PERSPECTIEF 2016-2020 (bedragen x € 1.000)													
ACTIVA	eind 2016	eind 2017	eind 2018	eind 2019	eind 2020	eind 2021	PASSIVA	eind 2016	eind 2017	eind 2018	eind 2019	eind 2020	eind 2021
Vaste activa							Vaste passiva						
Immateriële vaste activa	1.226	1.183	1.139	1.095	1.052	1.008	Eigen vermogen	25.006	24.678	24.483	24.550	25.122	26.767
Materiële activa	64.398	69.168	74.785	75.981	73.190	69.943	Voorzieningen	14.134	16.194	17.829	19.611	20.350	21.894
Financiële activa	13.920	13.827	13.731	1.326	1.225	1.121	Vaste schulden	37.467	32.385	27.301	12.907	10.818	8.726
Totaal vaste activa	79.545	84.178	89.655	78.402	75.467	72.072	Totaal vaste passiva	76.608	73.258	69.613	57.068	56.290	57.386
Vlottende activa							Vlottende passiva						
Voorraden	3.361	2.770	1.325	679	1.245	1.042	Netto-vlottende schulden	9.225	9.225	9.225	9.225	9.225	9.225
Uitzettingen < 1 jaar	7.937	7.937	7.937	7.937	7.937	7.937	-	-	-	-	-	-	-
Liquide middelen	4.078	1	1	1	1	1	Liquide middelen	-	4.814	13.491	15.137	13.545	8.852
Overlopende activa	1.518	1.518	1.518	1.518	1.518	1.518	Overlopende passiva	10.606	9.106	8.106	7.106	7.106	7.106
Totaal vlottende activa	16.894	12.225	10.781	10.135	10.700	10.497	Totaal vlottende passiva	19.832	23.145	30.823	31.468	29.877	25.184
Totaal activa	96.439	96.403	100.435	88.536	86.167	82.570	Totaal passiva	96.439	96.403	100.435	88.536	86.167	82.570

De vijf voorgeschreven kengetallen die onder andere met behulp van de bovenstaande geprognosticeerde balans zijn berekend, luiden als volgt:

Kengetallen	Rekening 2016	Begroting 2017	Begroting 2018	Begroting 2019	Begroting 2020	Begroting 2021
1 Netto schuldquote	59,83%	66,60%	65,94%	48,65%	44,83%	34,73%
Netto schuldquote excl. verstrekte leningen	41,19%	47,03%	47,72%	47,20%	43,48%	33,54%
2 Solvabiliteitsratio	25,93%	25,60%	24,38%	27,73%	29,16%	32,42%
3 Structurele exploitatieruimte	1,14%	-2,52%	0,15%	0,88%	1,08%	1,36%
4 Grondexploitatie	4,59%	4,00%	1,80%	0,95%	1,79%	1,48%
5 Belastingcapaciteit	93,08%	94,07%	94,07%	94,07%	94,07%	94,07%

Beoordeling van de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie:

Netto schuldquote en netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen:

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. De netto schuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft daarmee een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn. Of dat het geval is valt niet direct af te leiden uit de netto schuldquote zelf, maar hangt af van meerdere factoren. Zo kan een hoge schuld worden veroorzaakt doordat er leningen zijn afgesloten die vervolgens onder dezelfde voorwaarden, zijn doorgeleend aan bijvoorbeeld woningbouwcorporaties. In dat geval hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn. Om inzicht te verkrijgen in hoeverre er sprake is van doorlenen, wordt de netto schuldquote zowel in- als exclusief doorgeleende gelden weergegeven (netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen). De gemeente Opsterland heeft nog voor bijna € 13,5 miljoen aan opgenomen leningen uitstaan, die volledig zijn doorbetaald aan woningbouwcorporaties. Het verschil tussen de beide netto schuldquote percentages is daarmee momenteel aanzienlijk. Zoals uit de tabel al blijkt, liggen de beide percentages vanaf ultimo 2019 dicht bij elkaar. Dit wordt veroorzaakt doordat zowel door de woningbouwcorporaties als de gemeente in 2019 tot aflossing zal worden overgegaan van een aantal leningen. Het hiermee gepaard gaande bedrag bedraagt bijna € 12,4 miljoen.

Solvabiliteitsrisico

Dit kengetal geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is om op de lange termijn aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Indien er sprake is van een forse schuld én veel eigen vermogen (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Hiervan is bijvoorbeeld sprake indien een lening is aangegaan omdat het eigen vermogen niet liquide is (het eigen vermogen 'zit vast' in bijvoorbeeld een gemeentehuis of is aangewend voor de financiering van andere investeringen). Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De mate van weerbaarheid geeft in combinatie met de andere kengetallen een indicatie over de financiële positie van de gemeente. De solvabiliteitsratio drukt immers het eigen vermogen uit als percentage van het totale vermogen en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. De VNG gaat ervan uit dat voor gemeenten een solvabiliteit van 20% toereikend is. De solvabiliteit ligt boven deze grens en is dus toereikend.

Structurele exploitatieruimte

Voor de beoordeling van de financiële positie is het ook van belang te kijken naar de structurele baten en structurele lasten. Structurele baten zijn bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de opbrengsten uit de onroerende zaakbelasting OZB. Dit kengetal geeft aan hoe groot de structurele exploitatieruimte is, doordat wordt gekeken naar de structurele baten en structurele lasten en deze worden vergeleken met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. De relevantie van dit kengetal voor de beoordeling van de financiële positie schuilt erin dat het van belang is om te weten welke structurele ruimte een gemeente heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. De kengetallen moeten daarbij in samenhang worden gezien. Wanneer bijvoorbeeld de grondexploitatie er niet toe bijdraagt om de schuldpositie te verminderen en de structurele exploitatie ruimte negatief is, geeft het kengetal belastingcapaciteit inzicht in de mogelijkheid tot hogere baten.

Grondexploitatie

De afgelopen jaren is bij diverse gemeenten gebleken dat grondexploitatie een forse impact kan hebben op de financiële positie van de gemeente. Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale (geraamde) baten. Het is belangrijk om te kunnen beoordelen of er een reële verwachting is of grondexploitatie kan bijdragen aan de verlaging van de schuld. Staat de grond tegen een te hoge waarde op de balans en moet die worden afgewaardeerd dan leidt dit tot een lager eigen vermogen en dus een lagere solvabiliteitsratio. De gemeente Opsterland heeft

een beperkt kengetal 'grondexploitatie' en loopt op grond daarvan op dit terrein een veel kleiner risico dan veel andere gemeenten. Van een te hoge waardering van ronden is bovendien momenteel geen sprake.

Belastingcapaciteit

De OZB-bate is voor de gemeente Opsterland de belangrijkste eigen belastinginkomst. De belastingcapaciteit geeft inzicht in de mate waarin een eventuele financiële tegenvaller in het volgende begrotingsjaar kan worden opgevangen. Ook geeft de belastingcapaciteit aan welke ruimte er theoretisch is voor nieuw beleid. Om deze ruimte weer te kunnen geven is een ijkpunt nodig. In het BBV is er voor gekozen om de belastingcapaciteit te relateren aan landelijk gemiddelde tarieven. In de eerste plaats is voor een landelijk gemiddelde gekozen omdat over het algemeen geen maximum is gesteld aan belastingentarieven. Daarnaast geeft een gemiddelde meer inzicht in de betekenis van de belastingcapaciteit voor de financiële positie dan wanneer het gerelateerd wordt aan een maximaal te heffen tarief en worden deze gemiddelden ook onderling door gemeenten gebruikt om lasten te vergelijken. Het Coelo publiceert jaarlijks de "Atlas van de Lokale Lasten", een macro en micro overzicht van opbrengsten van de hoogte en ontwikkeling van tarieven, heffingen en woonlasten dat mede daarvoor wordt gebruikt. Ook wordt voortaan in de meicirculaire van het gemeentefonds een overzicht opgenomen met de (ontwikkeling van de) gemiddelde lastendruk van de woonlasten van een meerpersoonshuishouden.

Voor de gemeenten wordt de belastingcapaciteit gerelateerd aan de hoogte van de gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). Naast de OZB wordt tevens gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing omdat deze beide heffingen niet per se kostendekkend hoeven te zijn (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet benut wordt).

Uit de beschrijving van de verschillende kengetallen blijkt dat een afzonderlijk kengetal nog weinig zegt over hoe de financiële positie moet worden beoordeeld. Zo hoeft een hoge schuld niet per definitie een nadelig effect te hebben op de financiële positie. Het effect is namelijk ook afhankelijk van wat er aan eigen vermogen tegenover staat, hoe groot de kans is dat de schuld weer wordt afgelost en wat bijvoorbeeld de omvang van de baten is. Ook een tegenvallende ontwikkeling van de grondprijs hoeft geen negatieve invloed te hebben indien de structurele exploitatieruimte groot (genoeg) is, of als de gemeente over voldoende ruimte in de belastingcapaciteit beschikt (er is in die gevallen ruimte om tegenvallers op te vangen). Het is dus, met andere woorden, niet mogelijk om een individueel kengetal te gebruiken voor de beoordeling van de financiële positie. De kengetallen moeten altijd in samenhang worden gezien, omdat ze alleen gezamenlijk en in hun onderlinge verhouding een goed beeld kunnen geven van de financiële positie van de gemeente.

Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente heeft de verantwoordelijkheid voor het beheer van de openbare ruimte en gemeentelijke gebouwen. Deze openbare ruimte bestaat uit kapitaalgoederen. Dit zijn wegen, riolering, civiele kunstwerken, groen, openbare verlichting, gebouwen en overige bebakening en straatmeubilair. Het onderhoud hiervan is van belang voor de leefbaarheid en veiligheid in onze gemeente. Daarnaast is goed onderhoud van belang om kapitaalverlies te voorkomen.

In het Beeldkwaliteitsplan beheer openbare ruimte 2014-2018 (hierna: BKP) zijn de kwaliteitsniveaus van de arealen (te onderhouden kapitaalgoederen) groen, verhardingen en kunstwerken vastgelegd door de gemeenteraad (13 mei 2013). Hierin heeft in 2017 een herijking plaatsgevonden (notitie Kapitaalgoederen) om kapitaalvernietiging te minimaliseren. Het onderhoud van deze arealen is daarbij gedifferentieerd naar gebruik. Netjes waar het moet, sober waar het kan. De ambitieniveaus voor de riolering zijn vastgelegd in het Gemeentelijk Rioleringsplan 2015-2019 (hierna: GRP).

Kaderstellende documenten

Beeldkwaliteitsplan beheer openbare ruimte 2014-2018 (BKP)

Aanpassingen Beeldkwaliteitsplan beheer openbare ruimte op openbaar groen (vastgesteld 15-10-2015)